EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 2. 6. 2021
COM(2021) 528 final

OZNÁMENIE KOMISIE,

Aktualizácia správy o sprísnenom dohľade – Grécko, jún 2021

{SWD(2021) 528 final}

SÚVISLOSTI

Vývoj hospodárskej situácie v Grécku, ako aj jeho hospodárske politiky sa monitorujú v rámci európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík a v rámci sprísneného dohľadu v súlade s článkami 2 a 3 nariadenia (EÚ) č. 472/2013 ([1]). Vykonávanie sprísneného dohľadu pre Grécko([2]) znamená, že Grécko musí pokračovať vo vykonávaní opatrení na odstránenie zdrojov alebo potenciálnych zdrojov ekonomických a finančných ťažkostí a zároveň musí uskutočňovať štrukturálne reformy na podporu silného a udržateľného hospodárskeho rastu.

Sprísnený dohľad poskytuje komplexný rámec, ktorý umožňuje monitorovať hospodársky vývoj a vykonávanie politík nevyhnutných na zabezpečenie udržateľného oživenia hospodárstva. Umožňuje pravidelne hodnotiť najnovší vývoj hospodárskej a finančnej situácie v Grécku, monitorovať podmienky financovania krajiny a aktualizovať analýzy udržateľnosti dlhovej služby. Sprísnený dohľad poskytuje aj rámec pre hodnotenie celkového záväzku, ktorý prijalo Grécko voči Euroskupine 22. júna 2018. Ide o záväzok, že Grécko bude pokračovať v reformách prijatých v rámci Európskeho mechanizmu pre stabilitu, dokončí ich a zabezpečí, aby sa splnili ciele dôležitých reforiem prijatých v rámci programov finančnej pomoci. V tomto kontexte sprísnený dohľad umožňuje monitorovať vykonávanie osobitných záväzkov, ktoré spočívajú v tom, aby sa v dohodnutých lehotách do polovice roku 2022 dokončili kľúčové štrukturálne reformy, ktoré sa začali v rámci programu v šiestich kľúčových oblastiach. Konkrétne ide o tieto oblasti: i) fiškálne a fiškálno-štrukturálne politiky, ii) sociálne zabezpečenie, iii) finančná stabilita, iv) trh práce a trh s výrobkami, v) Helénska spoločnosť pre majetok a účasti a privatizácia a vi) modernizácia verejnej správy([3]).

Táto správa je desiatou správou o sprísnenom dohľade nad Gréckom. Vydáva sa spolu s hĺbkovým preskúmaním makroekonomických nerovnováh a odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktorým sa posudzuje program stability pre Grécko na rok 2021 v rámci európskeho semestra. Správa je založená na zisteniach misie, ktorá sa uskutočnila na diaľku 20. a 21. apríla 2021, a pravidelného dialógu s orgánmi. Misiu vykonala Európska komisia v súčinnosti s Európskou centrálnou bankou([4]); Medzinárodný menový fond sa na misii zúčastnil v rámci svojho cyklu monitorovania po ukončení programu, zatiaľ čo Európsky mechanizmus pre stabilitu sa na nej zúčastnil v rámci svojho systému včasného varovania a v súlade s memorandom o porozumení z 27. apríla 2018 o pracovných vzťahoch medzi Európskou komisiou a Európskym mechanizmom pre stabilitu. V tejto správe sa hodnotí plnenie záväzkov Grécka voči Euroskupine, pokiaľ ide o dokončenie reforiem do konca roku 2020 a poskytujú sa v nej informácie o záväzkoch, ktoré majú byť splnené do polovice roku 2021. Správa bola vypracovaná s prihliadnutím na informácie dostupné do koncového dátumu 27. mája 2021.

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 472/2013 z 21. mája 2013 o sprísnení hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi v eurozóne, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti so svojou finančnou stabilitou, alebo im takéto ťažkosti hrozia, Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 1.

([2]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/998 zo 17. februára 2021 o predĺžení sprísneného dohľadu nad Gréckom.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Pracovníci ECB sa na hodnotiacej misii zúčastnili v súlade s právomocami ECB, a teda poskytli expertízu v oblasti politík finančného sektora a kritických makroekonomických otázok, ako sú celkové fiškálne ciele, udržateľnosť a potreby financovania. Pred hodnotiacou misiou sa uskutočnila technická misia, ktorá takisto prebehla na diaľku od 6. do 14. apríla 2021.

Na základe tejto správy by Euroskupina mohla prijať rozhodnutie o uvoľnení ďalšieho súboru politicky podmienených dlhových opatrení v objeme 748 miliónov EUR. Tieto opatrenia boli dohodnuté s Euroskupinou 22. júna 2018 a zahŕňajú prevod súm rovnajúcich sa príjmom vyplývajúcim z hodnoty gréckych štátnych dlhopisov, ktoré majú v držbe centrálne banky v rámci programu pre trhy s cennými papiermi a dohody o čistých finančných aktívach, ako aj upustenie od zvyšovania úrokovej marže pri určitých pôžičkách poskytovaných z Európskeho nástroja finančnej stability. Štvrtá tranža politicky podmienených dlhových opatrení bola uvoľnená po zasadnutí Euroskupiny 30. novembra 2020, okrem iného na základe hodnotenia plnenia gréckych záväzkov do polovice roka 2020 uvedeného v správe o sprísnenom dohľade prijatej Komisiou 18. novembra 2020 ([5]) a vzhľadom na mimoriadne okolnosti spôsobené pandémiou koronavírusu.

CELKOVÉ POSÚDENIE

Správa bola vypracovaná v kontexte pokračujúcich pandemických opatrení a opatrení na zamedzenie šírenia nákazy, ale aj očakávaní týkajúcich sa postupného opätovného otvárania hospodárstva vďaka očkovacej kampani. Grécke hospodárstvo zaznamenalo v roku 2020 pokles o 8,2 %, čo je o niečo menej, než sa očakávalo, stále však podstatne viac než v prípade EÚ ako celku, a to hlavne z dôvodu významného postavenia odvetvia cestovného ruchu v rámci hospodárstva. Vzhľadom na nárast počtu nových prípadov koronavírusu orgány udržiavali v platnosti obmedzenia osobnej mobility a opatrenia na zamedzenie šírenia nákazy, ktoré boli zavedené na konci roka 2020 a na začiatku tohto roka, pričom v poslednom čase začali s opatrných otváraním odvetvia cestovného ruchu pre zahraničných turistov. Vláda predstavila dodatočné opatrenia v oblasti fiškálnej politiky na roky 2021 a 2022 s cieľom podporiť hospodársku obnovu a súkromné investície. Očakáva sa preto, že zámery fiškálnej politiky budú mať aj naďalej podporný charakter a budú prispievať k zmierňovaniu vplyvu krízy na trh práce a sociálnu situáciu. EÚ podporuje opatrenia na ochranu zamestnanosti predovšetkým prostredníctvom nástroja financovania dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) a Európskeho sociálneho fondu. V roku 2021 by malo podľa prognózy dôjsť k miernemu rastu zamestnanosti v dôsledku postupného obnovenia prijímania pracovníkov spolu s opätovným otváraním hospodárstva. Očakávaný začiatok uskutočňovania reforiem a investícií predstavených v pláne podpory obnovy a odolnosti má poskytnúť ďalší rastový impulz a priniesť dynamiku v rámci úsilia o modernizáciu hospodárstva a znižovanie nezamestnanosti, chudoby a sociálneho vylúčenia ([6]).

Orgánom sa podarilo dosiahnuť pokrok pri uskutočňovaní reforiem v širokom okruhu oblastí politiky vrátane reforiem, ktoré prispejú k zvládaniu sociálno-ekonomického vplyvu pandémie a k uľahčeniu uskutočňovania nových verejných investícií. Predovšetkým:

- **Očakáva sa, že reforma týkajúca sa otázok platobnej neschopnosti nadobudne podľa dohody účinnosť 1. júna** po nadobudnutí účinnosti rámca o obnove spoločností a konkurze podnikov 1. marca. Tento zákon predstavuje zásadnú reformu rámca pre platobnú neschopnosť a jeho nadobudnutie účinnosti je dôsledkom značného implementačného úsilia, pokiaľ ide o jeho podrobné špecifikácie, ako aj zriadenie IT platformy prepojenej s platformami samotných bánk. Očakáva sa, že proces založenia

([5]) https://ec.europa.eu/info/publications/enhanced-surveillance-report-greece-november-2020_en.

([6]) Odkazy na Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti v tejto správe nepredstavujú hodnotenie plánu podpory obnovy a odolnosti Grécka a nemožno na ich základe prejudikovať hodnotenie tohto plánu zo strany Komisie.

subjektu na predaj a spätný prenájom bude trvať oproti pôvodným predpokladom podstatne dlhšie, nebudú sa však v súvislosti s ním vyžadovať zmeny príslušných právnych ustanovení a neovplyvní sa uskutočňovanie ostatných aspektov tohto rámca ani nedávno prijaté zrušenie odkladu vynucovacích opatrení. Tento systém môže predstavovať značné finančné náklady v prípade jeho začlenenia do verejnej správy, orgány sa preto vyzývajú, aby ho vykonávali spôsobom, ktorým sa takémuto riziku predíde.

- **Orgány rozšírili systém Hercules s cieľom uľahčiť ďalšie zníženie objemu nesplácaných úverov.** Tento systém bol hlavnou hnacou silou, ktorá viedla k poklesu podielu nesplácaných úverov z viac ako 40 % na konci roka 2019 na 30,2 % na konci roka 2020 ([7]). Od rozšírenia tohto systému sa očakáva, že umožní gréckym bankám ďalej znižovať nesplácané úvery a podporí ich úsilie o dosiahnutie jednociferných podielov nesplácaných úverov v roku 2022 v súlade s ich nedávno revidovanými stratégiami v oblasti znižovania nesplácaných úverov, ktoré predložili orgánu dohľadu. Úspech týchto ambicióznych plánov závisí od viacerých faktorov, napríklad od miery prílevu nových nesplácaných úverov a od hospodárskych a trhových podmienok.

- **Začiatok uplatňovania komplexnej reformy ľudských zdrojov nezávislého orgánu pre verejné príjmy sa očakáva 1. júna**. Od reformy sa očakáva poskytnutie pomoci tomuto nezávislému orgánu pri plnení osobitného záväzku v oblasti zabezpečovania budúcich personálnych potrieb.

- **Orgány dokončili reformu systému dotácií pre miestnu verejnú dopravu**, čo predstavuje osobitný záväzok, a celoštátne zavedenie **tretieho a posledného piliera garantovaného minimálneho príjmu**, čo je takisto osobitný záväzok umožňujúci poskytovanie sociálnej podpory a individuálne prispôsobených služieb zamestnanosti pre príjemcov garantovaného minimálneho príjmu od 1. júna. Reformou garantovaného minimálneho príjmu sa už dosiahol viditeľný vplyv v podobe zníženia chudoby, hoci podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zostáva stále jeden z najvyšších v EÚ (30 % v roku 2019). Orgány plánujú v septembri uzákoniť použitie **systému posudzovania funkčného zdravotného postihnutia** s cieľom posudzovať nárok na dávky v novom skúšobnom programe osobnej asistencie pre osoby so zdravotným postihnutím. Znamená to, že tento nový systém posudzovania sa bude priamo využívať pri prijímaní rozhodnutí o vecných dávkach od prvého štvrťroka budúceho roka bez toho, aby bolo potrebné ďalšie pilotné skúšanie systému posudzovania funkčného postihnutia.

- **Orgány prijali významnú zmenu rámca verejného obstarávania**, nový koncepčný rámec týkajúci sa **vnútornej kontroly verejnej správy** a právne predpisy na vytvorenie **plánu strategických projektov.** Prijatie právnych predpisov týkajúcich sa vytvorenia **nástroja na prípravu projektov** pre veľké investičné projekty sa očakáva začiatkom júna. Úplné vykonávanie týchto opatrení bude musieť pokračovať aj v budúcnosti, tieto kroky sú však kľúčové pre úspešné spustenie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Reformy a investície zahrnuté v pláne podpory obnovy a odolnosti dopĺňajú reformy sledované v rámci sprísneného dohľadu, majú však dlhodobejší horizont a podľa potreby ďalej rozvíjajú reformy, ktoré sa začali v rámci sprísneného dohľadu.

([7]) Zdroj: Banka Grécka, nesplácané úvery ako podiel celkových hrubých zákazníckych úverov na individuálnom základe. Tento údaj sa líši od údaja uvedeného v hĺbkovom preskúmaní, ktorý predstavuje údaj uvádzaný Európskou centrálnou bankou a vyjadruje nesplácané úvery ako podiel celkových hrubých úverov a preddavkov na konsolidovanom základe (t. j. vrátane hotovosti v centrálnych bankách a iných vkladov splatných na požiadanie v menovateli).

- **Orgány dosiahli 30 % cieľ centralizovaného verejného obstarávania výdavkov na zdravotnú starostlivosť**, čo predstavuje osobitný záväzok, a zároveň prijali kroky na zrýchlenie výberu spätne vymáhaných nákladov a opätovné začatie prác na reforme primárnej zdravotnej starostlivosti.

- **Posilnila sa kapacita najvyššej rady pre výber zamestnancov verejnej správy** a dosiahol sa značný pokrok, pokiaľ ide o integrovaný systém riadenia ľudských zdrojov pre verejnú správu. Stále prebiehajú práce na stanovení limitu na prijímanie dočasných zamestnancov, ktorý sa bude uplatňovať až od roku 2022, orgány sa však zaviazali uskutočniť dohodnuté zníženie dočasných pracovných miest v októbri 2021.

Reformy pokračovali aj v iných dôležitých oblastiach. Orgány dosahujú pokrok pri vývoji prvej úrovne **funkčnej klasifikácie verejných účtov**, ktorá má byť dokončená v októbri 2021, a pripravili plán pre realizáciu jej druhej úrovne do apríla 2022. Funkčná klasifikácia je základným prvkom pri stanovení rozpočtu a politík. Uskutočnili sa významné kroky vrátane novej primárnej a sekundárnej legislatívy s cieľom **zjednodušiť** požiadavky týkajúce sa **udeľovania licencií na investície** a reformovať **kontrolný rámec**. Napriek zameraniu reforiem na široké spektrum odvetví boli zo súčasného balíka vynechané oblasti týkajúce sa udeľovania licencií pre podnikanie v oblasti vzdelávacích aktivít, ktorými sa však orgány budú zaoberať do septembra 2021. Konečne došlo k odblokovaniu výberového konania na nasadenie IT systému pre udeľovanie licencií a kontroly, pri ktorom sa vyskytli ťažkosti, a nedávno bolo zverejnené konečné rozhodnutie o zadaní zákazky. **Katastrálna reforma** prebieha v súlade so zrevidovaným plánom, pričom sa dosahuje dobrý pokrok v súvislosti s dokončením katastrálnych zameraní, zriaďovaním katastrálnych úradov a prípravou **lesných máp.** Schválenie 95 % všetkých máp sa dosiahne v prvom štvrťroku 2022 po predĺžení lehoty na podanie námietok z dôvodu pandémie a v súvislosti s odstránením administratívnych a legislatívnych prekážok. **Helénska spoločnosť pre majetok a účasti** pripravuje aktualizovaný strategický plán po tom, ako orgány vydali aktualizované ministerské usmernenie, ktorého súčasťou je nové zameranie na správu aktív na základe trhových princípov, pričom sa prijímajú vítané kroky na posilnenie úlohy tejto spoločnosti ako aktívneho akcionára. Dobrý pokrok sa dosiahol pri viacerých z prebiehajúcich **privatizačných transakcií** vrátane projektu Hellinikon, viacerých regionálnych prístavov, nehnuteľností a podzemného zásobníka zemného plynu v lokalite South Kavala. Pri ostatných prebiehajúcich opatreniach v súvislosti s koncesiou na diaľnicu Egnatia sa dosiahol len obmedzený pokrok a práce zaostávajú za plánom. V neposlednom rade orgány prijali relevantné opatrenia s cieľom zohľadniť zostávajúce **opatrenia Skupiny štátov proti korupcii** a stanoviť harmonogram na dokončenie tohto osobitného záväzku a zároveň uskutočnili dlhoočakávané zlepšenia, pokiaľ ide o postup podávania majetkových priznaní.

Orgány uskutočňujú kroky na nápravu omeškaní spôsobených pandémiou. Po prvé oproti pôvodnému plánu sa **objem nedoplatkov** zvýšil od decembra 2020 do februára 2021 o 96 miliónov EUR, a to najmä z dôvodu nedostatku likvidity u niektorých subjektov. Orgány prijali opatrenia na nápravu situácie a poskytli aktualizovaný plán ich splácania, v ktorom sa potvrdzujú skôr dohodnuté ciele a zohľadňuje sa nová komplexná analýza faktorov, nad ktorými nemá verejná správa priamu kontrolu. Táto analýza je výsledkom dohody s európskymi inštitúciami a očakáva sa, že sa ňou podporí kredibilita a dosiahnuteľnosť týchto cieľov. Orgány súčasne dosahujú pokrok pri uskutočňovaní štrukturálnych opatrení s cieľom zohľadniť odporúčania Dvora audítorov Helénskej republiky najmä v súvislosti so zlepšeniami v oblasti informačných technológií, s vytváraním efektívnych systémov vnútornej kontroly, so zabezpečovaním personálnych potrieb a so zlepšeniami platobných postupov, pričom väčšina

z nich by sa mala vyriešiť do polovice roka 2021. Po druhé, orgány úspešne dokončili postup precenenia v súvislosti s **daňou z nehnuteľností ENFIA** a odsúhlasili posun daňových priznaní z augusta 2022 na prvý štvrťrok 2022, keďže uskutočnenie reformy ešte v roku 2021 už nie je realizovateľné. Po tretie, obnovil sa postup aktualizácie **zákonom stanovenej minimálnej mzdy**, pričom sa očakáva jeho dokončenie do konca júla. Dlhoočakávaná **reforma zákonníka práce** bola predložená na verejnú konzultáciu a počas prvého júnového týždňa sa plánuje jej predloženie do parlamentu, čím sa dosiahne značná modernizácia pracovnoprávnych predpisov a otvorí sa cesta k ich kodifikácii, ktorá predstavuje osobitný záväzok. Napokon nastal v oblasti **súdnych reforiem** vítaný pokrok prijatím zákonníka pre súdnych zamestnancov a sekundárnych právnych predpisov pre jednotku „JustStat“, zatiaľ čo budú pokračovať práce na ďalších dôležitých zákonoch a pri zriaďovaní osobitných komôr. Digitalizácia súdnictva si zachováva dobrú dynamiku, no dlhodobo odkladané zavedenie povinného elektronického podania postupuje len na správnych súdoch, keďže jeho zavedenie na civilných a trestných súdoch súvisí s rozvojom druhej fázy systému na správu prípadov, pričom s ním súvisiace výberové konanie bude opätovne vyhlásené – s rozšíreným rozsahom – v júli 2021. Európske inštitúcie vyzvali orgány k tomu, aby voliteľne podporovali elektronické podanie na civilných a trestných súdoch.

Napriek značnému pokroku pri právnych predpisoch o platobnej neschopnosti narušenia súdnych konaní súvisiace s pandémiou aj naďalej ovplyvňovali vykonávanie ďalších reforiem vo finančnom sektore v prvom štvrťroku 2021, jednotlivé procesy sa však postupne začínajú opäť rozbiehať. Platí to najmä pri riešení predchádzajúcich nahromadených prípadov platobnej neschopnosti domácností. Hoci sa uskutočňuje osobitný plán na zrýchlenie vybavovania jednotlivých prípadoch, vyriešenie všetkých prípadov sa pravdepodobne posunie až za cieľový termín, ktorým je koniec roka 2021. Horizontálne pozastavenie exekučných konaní vrátane aukcií, ktoré sa uplatňovalo od novembra 2020 a považovalo sa za opatrenie s potenciálne nepriaznivým vplyvom na znižovanie objemu nesplácaných úverov, sa skončilo na začiatku apríla 2021, čím je možné postupné obnovenie všetkých krokov v rámci núteného výkonu. Termín väčšiny aukcií sa posunie na obdobie po lete, čím sa obmedzí celkový počet aukcií uskutočnených v roku 2021 na nižšie úrovne než pred pandémiou. Orgány pripravujú aj ďalšie kroky na uľahčenie súladu s opatreniami prijatými v decembri 2020 s cieľom zlepšiť vykonávanie aukcií, pričom potvrdili, že zrevidovaný Občiansky súdny poriadok, ktorým sa okrem iného dokončí reforma týkajúca sa aukcií, bude prijatý v júli 2021 a nadobudne účinnosť po lete na začiatku nasledujúceho súdneho roka. Pandémia aj naďalej predstavuje prekážku pokroku v súvislosti s vyrovnaním uplatnených štátnych záruk, očakáva sa však, že už uskutočnené opatrenia umožnia zvýšenie tempa v druhom štvrťroku tohto roka.

V tejto správe sa vo všeobecnosti dospelo k záveru, že Grécko napriek náročným okolnostiam spôsobeným pandémiou prijalo opatrenia potrebné na splnenie očakávaných osobitných záväzkov. Orgány dokázali uskutočniť viacero zásadných reforiem, a to aj v oblastiach, ktoré budú kľúčové pre zvládanie dlhodobých následkov súčasnej hospodárskej krízy a pre posilnenie kapacity verejnej správy na úspešné uskutočnenie plánu podpory obnovy a odolnosti. Európske inštitúcie vítajú úzku a konštruktívnu spoluprácu vo všetkých oblastiach a odporúčajú orgánom, aby udržali tempo a v prípade potreby zvýšili úsilie o nápravu oneskorení čiastočne spôsobených pandémiou, a to aj pokiaľ ide o reformy vo finančnom sektore.

MAKROEKONOMICKÝ ROZVOJ

Vplyv pandémie koronavírusu poznačil smerovanie gréckeho hospodárstva v roku 2020. Hrubý domáci produkt Grécka sa v roku 2020 znížil na ročnej báze o 8,2 %, čím sa prejavil vplyv opatrení na zamedzenie šírenia nákazy na hospodársku činnosť, a najmä na odvetvie cestovného ruchu. Napriek sprísňovaniu obmedzení s cieľom obmedziť šírenie

pandémie v poslednom štvrťroku uplynulého roka grécke hospodárstvo zaznamenalo na štvrťročnej báze výrazný rast o 2,7 %, ktorý vyjadruje vyššie výdavky verejnej správy a značný nárast čistého vývozu. Došlo k poklesu spotrebiteľských cien, a to najmä v dôsledku silného deflačného tlaku cien energií a utlmenia hospodárstva.

Opatrenia na podporu zamestnanosti prispeli k ochrane trhu prácu, pričom sa v roku 2020 podarilo udržať mieru nezamestnanosti na úrovni 16,3 % napriek rozsiahlemu narušeniu hospodárstva v dôsledku pandémie. Zároveň možno konštatovať, že zamestnanosť sa v porovnaní so situáciou spred roka znížila, a to následkom nižšieho počtu novoprijatých pracovníkov predovšetkým v odvetví cestovného ruchu. Hlavný systém zameraný na ochranu trhu práce sa zaviedol už na začiatku roka 2020 a poskytuje sa ním podpora pracovníkom, ktorých pracovné zmluvy boli pozastavené, a zároveň slúži na ochranu ich pracovných miest. V marci 2021 dosiahol počet zamestnancov s pozastavenými pracovnými zmluvami 547 000 (v 128 400 podnikoch), čo je viac ako trojnásobok oproti októbru 2020, keď v Grécku začala druhá vlna pandémie. Podobne sa prostredníctvom dotačného programu pre oblasť zamestnanosti, ktorý bol spustený v októbri 2020, doteraz podarilo zamestnať takmer 30 000 osôb, z toho 4 600 boli pôvodne dlhodobo nezamestnaní. V rámci mechanizmu skráteného pracovného času („Synergasia“) podporovaného prostredníctvom nástroja financovania dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE), sa vo februári 2021 naďalej poskytovala podpora približne pre 17 000 zamestnancov v 1 600 podnikoch.

Je pravdepodobné, že v dôsledku predĺženia opatrení na zamedzenie šírenia nákazy bude v krátkodobom horizonte tempo obnovy oproti predchádzajúcej prognóze o niečo nižšie, očakávané začatie uskutočňovania plánu podpory obnovy a odolnosti by však malo prispieť k podpore rastu v budúcnosti. Očakáva sa, že sprísnené opatrenia na zamedzenie šírenia nákazy budú mať vplyv na tempo obnovy v prvom štvrťroku 2021. Stabilný postup očkovania a postupné opätovné otváranie odvetvia cestovného ruchu však pravdepodobne povedú k zintenzívneniu hospodárskej činnosti v druhej polovici tohto roka. Podľa prognózy Komisie z jari 2021 sa predpokladá rast reálneho HDP Grécka o 4,1 % v roku 2021 a o 6,0 % v roku 2022, ktorý bude vyvolaný prevažne investíciami uskutočnenými od druhej polovice roka 2021. Očakáva sa aj pozitívny príspevok čistého vývozu podporeného postupným opätovným otváraním odvetia cestovného ruchu. K podpore súkromnej spotreby pravdepodobne prispeje realizácia časti odložených nákupov z predchádzajúceho roka. Aj očakávaný nárast spotreby domácností a následné oživenie v odvetví služieb s vyšším podielom práce by mali uľahčiť návrat pracovníkov, ktorí v súčasnosti využívajú systémy podpory zamestnanosti, do bežného zamestnania, čo by malo umožniť postupnú redukciu podporných opatrení. Predpokladá sa, že inflácia zostane v roku 2021 mierne záporná z dôvodu záporného cenového tlaku v odvetví služieb a slabého dopytu po priemyselnom tovare. Na rok 2022 sa očakáva pomalé oživenie spotrebiteľských cien vzhľadom na návrat hospodárskej činnosti na úrovne pred pandémiou a postupné oživenie činnosti v oblasti cestovného ruchu.

V prognóze Komisie z jari 2021 sa zohľadňujú reformy a investície, ktoré sú súčasťou plánu podpory obnovy a odolnosti. Tento plán obsahuje viacero vyspelých investičných projektov, a to konkrétne v oblastiach zelenej transformácie, digitalizácie, udržateľného a inkluzívneho rastu, ako aj iných výdavkov podporujúcich rast, pričom sa očakáva, že ich uskutočňovanie naberie rýchle tempo v druhej polovici roka 2021. Tým, že tieto investície podporujú zelenú a digitálnu transformáciu Grécka, očakáva sa od nich, že poskytnú výrazný impulz z hľadiska obnovy a v rokoch 2021 a 2022 zvýšia rast v priemere o 1,3 percentuálneho bodu. Okrem zlepšenia konkurencieschopnosti a produktivity je cieľom plánu aj podpora zamestnanosti a inkluzívneho oživenia.

Neistota so zreteľom na výhľad zostáva vysoká. Napriek pokračujúcej očkovacej kampani zostáva vývoj pandémie na domácej aj medzinárodnej úrovni predmetom značnej neistoty. Má to následky pre cestovný ruch a súvisiace odvetvia, napríklad pre odvetvia starostlivosti o hostí, stravovania a poskytovania služieb, ktoré majú pomerne veľký podiel na gréckom hospodárstve. Neistota sa týka aj tempa oživenia podnikového a bankového sektora po ukončení podporných opatrení, čím by mohol vzniknúť tlak na likviditu firiem a prípadnú platobnú neschopnosť. Očakáva sa, že na zmiernenie kaskádových efektov bude slúžiť súčasný mechanizmus dotácií na podporu podnikateľských úverov. Pretrvávajú prekážky pri prístupe k financiám najmä v prípade malých a stredných podnikov, očakáva sa však ich zmiernenie prostredníctvom opatrení uvedených v pláne podpory obnovy a odolnosti. V krátkodobom horizonte bude vývoj na trhu práce v rozhodujúcej miere závisieť od ukončovania podporných opatrení na trhu práce, pričom ten proces bude potrebné starostlivo riadiť. Zdrojom neistoty zostávajú externé geopolitické faktory a potenciálna obnova migračnej krízy po ústupe pandémie. Na druhej strane by úspory nahromadené počas pandémie mohli v budúcnosti zvýšiť spotrebu. Z hľadiska prechodu k inflácii vyplývajú z neistoty hospodárskeho výhľadu možné riziká horšieho než očakávaného vývoja.

Tabuľka 1: **Zhrnutie hlavných makroekonomických premenných (%)**

	2020	2021	2022
Rast reálneho HDP	-8,2	4,1	6,0
Rast zamestnanosti	-1,3	0,4	0,7
Miera nezamestnanosti	16,3	16,3	16,1
Harmonizovaný index rastu spotrebiteľských cien	-1,3	-0,2	0,6

Zdroj: Európska komisia

FIŠKÁLNY VÝVOJ

Primárny deficit Grécka monitorovaný v rámci sprísneného dohľadu dosiahol v roku 2020 úroveň 7,5 % HDP. Zhoršenie v porovnaní s prognózou Komisie z jesene 2020 sa vysvetľuje dodatočnými opatreniami, ktoré verejná správa prijala v posledných mesiacoch roka 2020 v rámci boja s druhou vlnou pandémie. Okrem toho Eurostat objasnil niekoľko štatistických otázok, čo prispelo k nižšiemu rozpočtovému zostatku. Najvýznamnejšou štatistickou revíziou je rozhodnutie naakumulovať všetky očakávané náklady na vyrovnanie nahromadených štátnych záruk do roku 2020. Touto revíziou sa deficit za rok 2020 zvýšil o 1,2 % HDP bez toho, aby sa tým ovplyvnila úroveň dlhu verejnej správy. Ďalšie dôležité rozhodnutie štatistických orgánov sa týkalo fiškálneho zaúčtovania mechanizmu výberu spätne vymáhaných nákladov. Vzhľadom na neustále sa zvyšujúci objem nevybratých spätne vymáhaných nákladov sa štatistické orgány rozhodli prestať uplatňovať pôvodne používaný postup účtovania, pri ktorom sa akruálne výdavky vymedzujú hornou hranicou spätne vymáhaných nákladov, a zaznamenávať všetky spätne vymáhané náklady a rabaty, keď dôjde k ich skutočnému výberu alebo vyrovnaniu. Na rok 2020 sa odhaduje, že táto zmena spôsobila zhoršenie zostatku na úrovni 0,3 % HDP, zatiaľ čo predchádzajúce rozpočtové zostatky v rokoch 2012 až 2019 sa v priemere zhoršili o 0,2 % HDP, a to bez toho, aby sa tým ovplyvnila úroveň dlhu verejnej správy.

Fiškálna politika zostane v roku 2021 akomodačná a v roku 2022 sa očakáva ukončenie väčšiny fiškálnych opatrení prijatých na zmiernenie sociálnych a hospodárskych nákladov krízy. V roku 2021 orgány zachovávajú podporu s cieľom riešiť otázky týkajúce sa

pandémie predĺžením predchádzajúcich opatrení prijatých v reakcii na tretiu vlnu prípadov infekcie. Zahŕňa to ďalšie zvýšenie objemu „vratných preddavkov“ (verejná podpora pre spoločnosti postihnuté pandémiou, distribuovaná formou pôžičiek s komponentom podmienečnej dotácie), zvýšenú fiškálnu podporu v súvislosti so zamestnancami s pozastavenými pracovnými zmluvami, vyššie výdavky na zdravotnú starostlivosť a predĺžené odklady daní. Za súčasného predpokladu postupného uvoľňovania zákazu vychádzania sa od roku 2022 očakáva ukončenie väčšiny opatrení zameraných na spoločnosti a domácnosti priamo zasiahnuté pandémiou.

Predpokladajú sa ďalšie opatrenia, ktorými sa bude pokračovať v podpore obnovy aj v roku 2022, a to vrátane veľmi potrebného zníženia daňového zaťaženia právnických osôb. Aj v roku 2022 sa bude uplatňovať znížená sadzba príspevkov na sociálne zabezpečenie a zníženie dane na účely sociálnej solidarity v súkromnom sektore. Orgány sa takisto rozhodli znížiť sadzbu preddavkov na daň z príjmov právnických osôb zo 100 % na 70 % v roku 2021 a udržať ju na úrovni 80 % od roku 2022. Cieľom tohto opatrenia je ochrana likvidity a súkromných investícií, keďže na firmy by sa pri dosiahnutí ziskovosti inak uplatňovala efektívna sadzba dane takmer 50 % ([8]), čo by predstavovalo významné riziko pre súkromné investície. Okrem toho sa od roku 2021 zníži daň z príjmov právnických osôb o dva percentuálne body na 22 %. Toto opatrenie má menší trvalý negatívny vplyv na verejné financie na úrovni približne 0,1 % HDP, je to však krok správnym smerom v súvislosti s vysokým daňovým zaťažením právnických osôb, ktoré dlhodobo vzbudzuje obavy ([9]). Vplyv tohto opatrenia sa vyrovná trvalým zvýšením príjmov účtu pre obnoviteľné zdroje energie, ktorý sa bude uplatňovať od roku 2021, a to najmä z emisných kvót skleníkových plynov a zo zavedenia ekologického poplatku zo spotreby nafty.

V prognóze Komisie z jari 2021 sa očakáva, že primárny deficit monitorovaný v rámci sprísneného dohľadu dosiahne v roku 2021 úroveň 7,3 % HDP a v roku 2022 úroveň 0,5 % HDP, čo do veľkej miery zodpovedá prognóze orgánov ([10]). V tejto prognóze sa zohľadňuje postupné ukončenie opatrení fiškálnej podpory a očakávaná obnova hospodárstva. Zahŕňa aj náklady na „vratné preddavky“ (verejná podpora pre spoločnosti postihnuté pandémiou, distribuovaná formou pôžičiek s komponentom podmienečnej dotácie). V roku 2020 boli zaúčtované rezervy na záruky poskytnuté v súvislosti s pandémiou. Na rozdiel od toho môžu

([8]) V Grécku platia firmy preddavky na daň z príjmov právnických osôb na základe ziskov v predchádzajúcom roku, pričom k zúčtovaniu dochádza v nasledujúcu roku po zistení skutočných ziskov. Znamená to, že ak firma dosiahne po prvýkrát zisk v roku T-1, v roku T jej vznikne povinnosť zaplatiť preddavok vo výške 24 % na daň splatnú za rok T, ako aj daň z príjmov právnických osôb vo výške 24 % zo zisku dosiahnutého v roku T-1 prostredníctvom zúčtovacieho mechanizmu, keďže v predchádzajúcom roku nezaplatila žiadne preddavky. Spolu to predstavuje efektívnu sadzbu dane 48 % v roku T.

([9]) Pozri analýzu daňového zaťaženia v druhej správe o sprísnenom dohľade (február 2019).

([10]) Po dohode s Európskou komisiou a Európskou radou sa v marci 2020 aktivovala všeobecná úniková doložka, ktorá zostala aktívna aj v roku 2021, ako sa uvádza v ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2021. Všeobecná úniková doložka umožňuje dočasne sa odchýliť od požiadaviek na rozpočet vrátane gréckych fiškálnych cieľov monitorovaných v rámci sprísneného dohľadu pod podmienkou, že to zo strednodobého hľadiska neohrozí fiškálnu udržateľnosť. V marci 2021 prijala Komisia oznámenie, v ktorom sa odporúča, aby členské štáty s vysokou úrovňou dlhu, ako je tomu v prípade Grécka, uskutočňovali v roku 2022 obozretné fiškálne politiky pri súčasnom zachovaní investícií financovaných zo zdrojov štátu a využívaní grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na financovanie ďalších kvalitných investičných projektov a štrukturálnych reforiem. Na základe prognózy Komisie z jari 2021 Komisia 2. júna usúdila, že podmienky na pokračovanie v uplatňovaní všeobecnej únikovej doložky v roku 2022 a jej deaktiváciu v roku 2023 sú splnené. Situácia v jednotlivých krajinách sa bude zohľadňovať aj po deaktivácii všeobecnej únikovej doložky. Pozri: „Oznámenie Komisie o koordinácii hospodárskych politík v roku 2021: prekonanie pandémie COVID-19, podpora obnovy a modernizácia nášho hospodárstva“, Brusel, 2. 6. 2021, COM(2021) 500 final.

záruky poskytnuté v súvislosti so systémom Hercules ovplyvniť rozpočtový zostatok len v budúcnosti v čase ich uplatnenia, pokiaľ k nemu dôjde. V jarnej prognóze Komisie sa zohľadňuje rozsiahla finančná podpora na základe reforiem podporujúcich rast a investície zahrnuté v pláne podpory obnovy a odolnosti Grécka, od ktorých sa očakáva výrazná podpora hospodárstva a posilnenie potenciálneho rastu. Tým sa zase uľahčí dosiahnutie obozretnejších fiškálnych pozícií. V programe stability na rok 2021 orgány predpokladajú, že primárny deficit dosiahne v roku 2021 úroveň 7,2 % HDP a v roku 2022 úroveň 0,3 % HDP.

Tabuľka 2: **Hlavné faktory ovplyvňujúce prognózu**

	2020 Stav	2021 Prognóza	2022 Prognóza
Celkové príjmy v mld. EUR	**82,9**	**84,6**	**90,0**
v % HDP	**50,0**	**49,2**	**48,9**
	úroveň	*medziročná zmena (v mld. EUR)*	
Celkové príjmy v mld. EUR	**82,9**	**1,7**	**5,5**
Makro		1,0	3,0
Výdavkové opatrenia		-2,1	1,2
Nedaňové príjmy a pohľadávky z fondov EÚ		0,5	0,9
Ostatné úpravy		2,2	0,4
Celkové primárne výdavky v mld. EUR	**95,3**	**97,1**	**90,9**
v % HDP	**57,5**	**56,5**	**49,4**
	úroveň	*medziročná zmena (v mld. EUR)*	
Celkové primárne výdavky v mld. EUR	**95,3**	**1,8**	**-6,2**
Odmeny zamestnancov	22,3	0,4	0,2
Sociálne transfery	39,5	0,9	-0,3
Investície	5,2	3,8	2,0
Medzispotreba	8,7	1,3	-0,5
Ostatné výdavky a rezervy	19,8	-4,6	-7,5
Primárne saldo z hľadiska sprísneného dohľadu v mld. EUR	**-12,4**	**-12,6**	**-0,9**
v % HDP	**-7,5**	**-7,3**	**-0,5**

Zdroj: Európska komisia

Orgány prijali sekundárne právne predpisy, ktorými sa stanovujú kritériá pre opätovné zaradenie do systému urovnaní v daňovej oblasti v prípade daňových záväzkov, pri ktorých došlo k prerušeniu konania o urovnaní pred pandémiou. Tieto právne predpisy sú súčasťou opatrení dohodnutých v kontexte ôsmej správy o sprísnenom dohľade a poskytuje sa nimi „druhá šanca“ pre subjekty, ktoré vypadli z prechádzajúcich systémov urovnania po revízii tohto rámca v novembri 2019. Zavádzajú sa v nich kritériá týkajúce sa majetku, straty príjmu a dôsledného dodržiavania predpisov.

Naďalej existujú značné fiškálne riziká. Vo veľkej miere ich aj naďalej vyvoláva neistota v súvislosti s vývojom pandémie a možnou potrebou ďalšej fiškálnej podpory na zmiernenie sociálnych a hospodárskych nákladov tejto zdravotnej krízy. Ďalšie rizika súvisia so skutočnými nákladmi predĺženia štátnych záruk a vratných preddavkov počas pandémie. S plánovaným

systémom na predaj a spätný prenájom nehnuteľností vlastnených zraniteľnými dlžníkmi môžu byť spojené značné fiškálne náklady v prípade jeho zaradenia do sektora verejnej správy ([11]). Naďalej existujú značné riziká v súvislosti so súdnymi spormi vedenými proti verejnej realitnej spoločnosti (ETAD) a prebiehajúcimi právnymi námietkami voči predchádzajúcim reformám, ako sa uvádza v predchádzajúcich správach. Do budúcnosti by rozpočtový zostatok zhoršilo obnovenie migračných tokov. Napokon sa v prognóze predpokladá plné uplatnenie rozpočtových stropov, pričom v prípade ich nedosiahnutia by sa zlepšil výsledok rozpočtového hospodárenia za cenu zníženia príspevku verejných výdavkov k rastu.

FINANCOVANIE ŠTÁTU

Rizikové prirážky k štátnym dlhopisom boli od februára 2021 stabilné, približne na úrovni 60 bázických bodov na päťročné obdobie. Priaznivé podmienky financovania stále podporuje aj akomodačné nastavenie menovej politiky Európskej centrálnej banky vrátane jej núdzového pandemického programu nákupu aktív. Grécko si udržiavalo prítomnosť na trhoch s dlhopismi a pokračovalo vo vykonávaní plánu financovania. V marci získalo 2,5 miliardy EUR prostredníctvom emisie tridsaťročného štátneho dlhopisu s výnosom tesne pod úrovňou 2 %. Dopyt na aukcii viac ako desaťnásobne prevýšil ponuku, pričom išlo o prvý grécky tridsaťročný štátny dlhopis emitovaný od roku 2007. Aj v marci Grécko predčasne splatilo časť úverov od Medzinárodného menového fondu, čo je vítaný krok, ktorý pomáha znížiť devízové riziko a vysiela trhom ten správny signál. Zvyšná suma nesplatených úverov voči Medzinárodnému menovému fondu je 1,8 miliardy EUR. Hotovostné rezervy verejnej správy na konci marca 2021 predstavovali približne 28 miliárd EUR, čo by na základe súčasných fiškálnych prognóz postačovalo na pokrytie finančných potrieb verejnej správy počas viac ako jedného roka. V apríli 2021 zlepšila agentúra Standard & Poor's rating Grécka o jednu priečku z úrovne BB- na úroveň BB s pozitívnym výhľadom. Po tejto zmene je rating Grécka u dvoch ratingových agentúr len o dve priečky pod investičným stupňom.

ANALÝZA UDRŽATEĽNOSTI DLHOVEJ SLUŽBY

Po aktualizovanom makroekonomickom a fiškálnom výhľade v prognóze Komisie z jari 2021 došlo aj k aktualizácii analýzy udržateľnosti dlhovej služby. Príslušná metodika bola zverejnená v ôsmej správe o sprísnenom dohľade. V tomto rámci sa vo veľkej miere postupuje v súlade s rámcom Komisie na monitorovanie udržateľnosti dlhovej služby a zvažujú sa ďalšie alternatívne scenáre. Pri predpokladoch týkajúcich sa úrokových mier sa používajú forwardové úrokové miery z konca marca 2021.

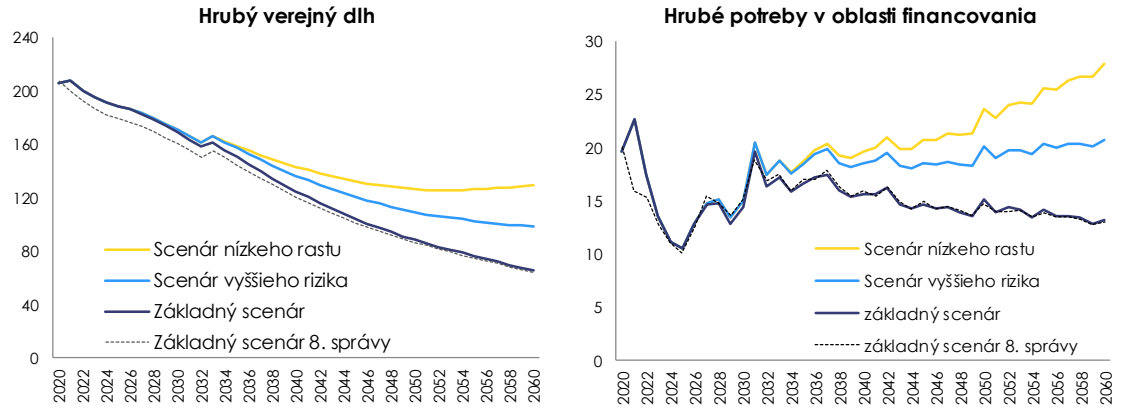
V dôsledku dlhotrvajúcej pandémie sa zvýšili riziká týkajúce sa fiškálnej udržateľnosti, ktoré čiastočne vyrovnáva očakávané hospodárske oživenie. Z výsledkov analýzy vyplýva, že v základnom scenári si pomer dlhu k HDP zachová od roku 2021 klesajúci trend. V základnom scenári sa predpokladá, že dlh dosiahne úroveň 169 % HDP na konci desaťročia a že klesne pod úroveň 100 % HDP do roku 2047.

V rámci hodnotenia sa berie do úvahy očakávaný pozitívny vplyv Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na rast v priebehu nasledujúcich šiestich rokov. Hodnotenie vychádza z informácií uvedených v pláne podpory obnovy a odolnosti a zohľadňuje sa

([11]) To, či sa takáto organizácia považuje za súčasť verejnej správy, závisí od stupňa hospodárskej slobody a vlastníctva, na základe ktorých vykonáva činnosť. Ak prevažnú väčšinu jej prevádzkových podmienok určuje štát spôsobom, ktorým sa obmedzuje jej právomoc rozhodovať o dôležitých parametroch, môže sa považovať za súčasť verejnej správy. V takom prípade by sa nákupy uskutočnené touto organizáciou považovali za výdavky verejnej správy.

v predpokladoch použitých v jarnej prognóze Komisie, a to bez ohľadu na formálne hodnotenie plánu obnovy a odolnosti, ktoré vykonáva Komisia. Očakáva sa, že opatrenia uvedené v Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti budú mať v priemere od roku 2021 do roku 2026 multiplikačný efekt na reálny HDP na úrovni 0,8. Napriek dlhodobému vplyvu na úrovne HDP sa v tejto analýze udržateľnosti dlhovej služby nezohľadňuje dlhodobý vplyv Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na rast potenciálneho HDP po roku 2026. Z hľadiska financovania sa očakáva, že 13 % celkového objemu sa vyplatí v roku 2021 v podobe predbežného financovania. V prípade pôžičiek sa pri výpočtoch vychádza z plánu verejnej správy ďalej požičať celú sumu súkromnému sektoru vo forme spolufinancovania, a to so splatnosťami, ktoré by boli rovnaké ako splatnosti pôžičiek z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V krátkodobom horizonte to povedie k zvýšeniu hrubých potrieb financovania, v dlhodobom horizonte to však nebude mať vplyv na nominálne úrovne dlhu, keďže sa predpokladá, že splatením pôžičiek verejnej správe súkromným sektorom sa získa potrebné financovanie na splatenie pôžičky verejnej správy Európskej únii. V súčasných simuláciách sa neberú do úvahy možné vplyvy na rozpočtový zostatok spôsobené úverovým prvkom mechanizmu (s výnimkou druhotných vplyvov).

Graf 1: **Výsledky analýzy udržateľnosti dlhovej služby**

Zdroj: útvary Komisie

Tabuľka 3: **Hlavné predpoklady a výsledky**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	Priemer 2021 - 2029	Priemer 2030 - 2060
Predpoklady	Primárne saldo (v % HDP)	-7,3	-0,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,8	2,2
	Rast reálneho HDP	4,1	6,0	2,4	1,7	0,7	1,7	1,6	1,5	2,0	1,5
	Rast nominálneho HDP	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Miera refinancovania (splatnosť 10 rokov)	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
Výsledky	Hrubé potreby v oblasti financovania (v % HI	22,6	17,4	13,5	11,1	14,3	15,6	15,2	13,2		
	Hrubý verejný dlh (v % HDP)	208,1	200,1	194,9	191,6	168,8	124,8	88,3	65,4		

Zdroj: útvary Komisie

Hrubé potreby financovania zostávajú v krátkodobom horizonte na zvýšenej úrovni hlavne v dôsledku vysokého primárneho deficitu. Očakáva sa, že zavedenie úverového nástroja uvedeného v pláne podpory obnovy a odolnosti prispeje k vyšším hrubým potrebám financovania v rokoch 2021 – 2022, hoci táto dodatočná potreba financovania je krytá predpokladanou výplatou pôžičky v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V ďalších rokoch sa očakáva, že potreby financovania budú mierne a do roku 2030 zostanú pod úrovňou 15 % HDP. Po období zvýšených hrubých potrieb financovania v tretej dekáde tohto storočia, ktoré súvisia so začiatkom splácania pôžičiek poskytnutých v rámci programu Európskeho mechanizmu pre stabilitu a so skončením obdobia odkladu úrokov pri pôžičkách

v rámci Európskeho nástroja finančnej stability, sa očakáva, že si tieto potreby zachovajú klesajúci trend a do roku 2060 dosiahnu 13 % HDP.

Tabuľka 4: **Hlavné predpoklady scenárov**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	Priemer 2021 - 2029	Priemer 2030 - 2060
Rast nominálneho HDP (%)	Základný scenár	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Scenár vyššieho rizika	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Scenár nízkeho rastu	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,0	3,0	3,0	2,9	3,0
Miera refinancovania (%)	Základný scenár	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
	Scenár vyššieho rizika	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2
	Scenár nízkeho rastu	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2

Zdroj: útvary Komisie

Z alternatívnych scenárov vyplývajú mierne zvýšené riziká z hľadiska udržateľnosti. Aktualizovali sa aj dva alternatívne scenáre, ktoré boli sformulované v ôsmej správe o sprísnenom dohľade. Pri scenári s vyššou rizikovou prirážkou je dlhová trajektória celkovo na vyššej úrovni, počas hodnoteného obdobia si však zachová klesajúci trend. Hrubé potreby financovania sú v dlhodobom horizonte vyššie a mierne prekračujú 20 % HDP v záverečných rokoch prognózy. Pri scenári s nízkym rastom zostávajú úrovne dlhu v dlhodobom horizonte vysoké a hrubé potreby financovania počas hodnoteného obdobia stúpajú, pričom od polovice štvrtej dekády tohto storočia trvalo prekračujú 20 % HDP.

Zloženie a profil splatnosti verejného dlhu zmierňujú zraniteľnosti z hľadiska dlhu, zatiaľ čo by dodatočné riziká mohli vzniknúť z podmienených záväzkov. Veľká časť dlhu je financovaná prostredníctvom nízkych úrokových mier s dlhou splatnosťou. Spolu s vysokými hotovostnými rezervami gréckej verejnej správy sa tak účinne tlmí vplyv krátkodobých výkyvov v nákladoch na financovanie. V analýze udržateľnosti dlhovej služby uvedenej v tejto správe sa neberie do úvahy dlhodobý rastový vplyv reforiem a investícií uvedených v pláne podpory obnovy a odolnosti, čím sa môžu ešte viac zmierniť riziká z hľadiska udržateľnosti. Na druhej strane existujú riziká vyplývajúce z neistoty v súvislosti s podmienenými záväzkami súkromného sektora vrátane štátnych záruk poskytnutých firmám a samostatne zárobkovo činným osobám počas pandémie alebo v súvislosti so systémom Hercules. Napokon zmena v súčasnosti prevládajúceho prostredia s nízkymi úrokovými mierami v strednodobom horizonte by takisto zvýšila riziká z hľadiska udržateľnosti, pokiaľ by k nej došlo.

VÝVOJ VO FINANČNOM SEKTORE

K ziskovosti bánk v roku 2020 prispeli mimoriadne zisky z obchodovania a nízke náklady financovania. Niektoré banky zároveň uprednostnili tvorbu rezerv v súvislosti s vplyvom pandémie a nadchádzajúcimi sekuritizáciami. Banky zaznamenali kladné zisky z obchodovania vo svojich portfóliách štátnych dlhopisov a nižšie náklady financovania vďaka dostatočnej likvidite v rámci Eurosystému a klesajúcim nákladom retailových vkladov. Zároveň došlo vo vyššej miere k zníženiu hodnoty aktív s cieľom pokryť vyššie potreby v oblasti tvorby rezerv v dôsledku pandémie a zohľadniť plánované sekuritizačné transakcie pri nesplácaných úveroch v roku 2021. Okrem toho musela jedna banka so systémovým významom zohľadniť straty, ktoré utrpela pri sekuritizačnej transakcii uskutočnenej do konca roka 2020. Pozitívom je, že banky udržali pod kontrolou prevádzkové náklady vďaka zavedeniu systémov dobrovoľného odchodu pracovníkov. Bankový systém ako celok zaznamenal v roku 2020 straty po zdanení, no zároveň sa vyhol uplatneniu odložených daňových úľav po predchádzajúcich podnikových transformáciách (odčlenenia aktív na dcérske spoločnosti). Vyhliadky na rok 2021 ovplyvňuje prostredie s nízkymi úrokovými mierami a neistota z hľadiska hospodárskeho výhľadu. Nízke úrokové miery budú

aj naďalej prispievať k podpore hospodárskej činnosti, budú však vyvolávať aj ďalší tlak na čisté úrokové marže, a to najmä po očakávanom ozdravení súvah. Vyvažovať by to mohla nová úverová aktivita, zvýšené poplatky z digitálnych služieb, činnosti v oblasti správy majetku a bankového poistenia a iniciatívy zamerané na znižovanie nákladov. Z hľadiska zníženia hodnoty aktív by mohlo dôjsť k normalizácii vďaka silnejším súvahám, čo je však podmienené úspechom snáh o znižovanie objemu nesplácaných úverov.

Kapitálová pozícia bankového systému ako celku je vo všeobecnosti primeraná, aj naďalej ju však ohrozuje slabá ziskovosť a nízka kvalita aktív, pričom sa zosilnilo prepojenie medzi bankami a štátom. Na konci septembra 2020 bol v prípade bánk podiel vlastného kapitálu Tier 1 14,6 % a celkový podiel kapitálu 16,3 % rizikovo vážených aktív na konsolidovanom základe. Hoci banky prijímajú viacero opatrení na zlepšenie stavu kapitálu s cieľom pokryť náklady nadchádzajúcich sekuritizácií nesplácaných úverov a postupného ukončovania prechodných prudenciálnych opatrení, utlmené úrovne ziskovosti môžu v budúcnosti predstavovať výzvy pre kapitálovú pozíciu bánk. Navyše to môže viesť k nárastu už aj tak vysokého podielu odložených daňových úľav v rámci kapitálu bánk (59 % vlastného kapitálu Tier 1 ku koncu roka 2020). Z veľkého podielu odložených daňových úľav, rastúceho objemu gréckych štátnych dlhopisov v držbe bánk, štátom vlastnených majetkových podielov v tomto odvetví a štátnych záruk v rámci systému Hercules vyplýva silnejšie prepojenie medzi bankami a štátom, ktoré bude v budúcnosti potrebné dôsledne monitorovať. Pozitívom je, že v apríli 2021 sa úspešne dokončilo prvé navýšenie základného imania bankou so systémovým významom od roku 2015, a to o sumu 1,38 miliardy EUR. V strednodobom horizonte budú musieť grécke banky v súlade s regulačným rámcom EÚ pre bankovníctvo, tak ako všetky banky v EÚ, v nasledujúcich rokoch emitovať značné objemy dlhu použiteľného pri záchrane pomocou vnútorných zdrojov, aby splnili minimálnu požiadavku na vlastné zdroje a oprávnené záväzky (MREL), čo by mohlo zvýšiť tlak na ich náklady spojené s dlhodobým nezabezpečeným financovaním.

Očakáva sa, že rozšírením systému Hercules sa v roku 2021 prispeje k rýchlejšiemu tempu znižovania nesplácaných úverov, a to najmä prostredníctvom anorganických opatrení ([12]), pričom sa bude vychádzať z dobrých výsledkov za predchádzajúci rok. Predaj a sekuritizácie portfólií nesplácaných úverov v rámci systému Hercules boli hlavným dôvodom značného poklesu objemu nesplácaných úverov o 21,1 miliardy EUR v roku 2020, ktorý po úspešnom štvrtom štvrťroku dosiahol 47,5 miliardy EUR na individuálnom základe. V dôsledku toho sa podiel nesplácaných úverov výrazne znížil na úroveň 30,2 % ([13]), čo je však stále najvyššia hodnota v eurozóne. Priebežnému zlepšovaniu v roku 2020 – a to aj napriek pandémii a výslednému poklesu počtu vyliečených úverov – pomohli historicky nízke miery zlyhania vďaka zavedeným moratóriám a štátnym podporným opatreniam. Očakáva sa, že nedávne predĺženie systému ochrany aktív Hercules o ďalších 18 mesiacov spolu s dodatočným objemom 12 miliárd EUR, vďaka ktorému celkový objem štátnych záruk v rámci tohto systému dosiahne 24 miliárd EUR, umožní gréckym bankám ďalej uskutočňovať stratégie na znižovanie objemu nesplácaných úverov s cieľom dosiahnuť jednociferné podiely nesplácaných úverov v roku 2022 ([14]). Úspech týchto ambicióznych

([12]) Anorganické opatrenia sa vzťahujú na predaj a sekuritizácie nesplácaných úverov. Organické opatrenia sa vzťahujú na vnútornú reštrukturalizáciu alebo speňaženie zábezpeky v prípade nesplácaných úverov.

([13]) Zdroj: Národná banka Grécka

([14]) V rámci pôvodného systému Hercules sa podpísali tri transakcie zahŕňajúce nesplácané úvery v celkovom objeme 17,6 miliardy EUR, ktoré sa uzatvoria v prvej polovici roka 2021, pričom ďalšia transakcia zahŕňajúca úverové portfólio v objeme 6 miliárd EUR sa takisto blíži k uzatvoreniu. Okrem toho boli oznámené ďalšie štyri transakcie

plánov v oblasti znižovania objemu takýchto úverov závisí od viacerých faktorov, napríklad od miery prílevu nových nesplácaných úverov, budúceho hospodárskeho rastu a celkových trhových podmienok. Orgány posudzujú, či je potrebná ďalšia zmena príslušného vykonávacieho právneho predpisu pre systém Hercules, ktorou by sa zohľadnil nepriaznivý vplyv pandémie na vymáhanie pohľadávok ([15]). Komisia schválila toto opatrenie s tým, že nepredstavuje štátnu pomoc.

Z počiatočných známok platobného správania po skončení platnosti moratórií sa zdá, že nepriaznivý vplyv na kvalitu aktív môže byť v zásade v súlade s pôvodnými očakávaniami bánk, pretrvávajú však riziká horšieho než očakávaného vývoja. Platnosť väčšiny moratórií uplynula na konci roka 2020 s niekoľkými obmedzenými výnimkami najmä v súvislosti s odvetvím starostlivosti o hostí. Podľa prvotných výsledkov z prvých dvoch mesiacov roka 2021 sa zdá, že počet potenciálnych zlyhaní nemusí prekročiť pôvodný odhad zakomponovaný do obchodných plánov bánk alebo spodnú hranicu súčasných prognóz Banky Grécka. Plynulý prechod dlžníkov k normálnym platobným zvyklostiam podporuje aj a) schéma dočasných dotácií na splátky zriadená orgánmi pre dlžníkov postihnutých koronavírusom s úvermi na hlavné bývanie („schéma Gefyra“) a b) postupnosť nadväzujúcich produktov, ktoré banky ponúkajú perspektívnym zákazníkom, ktorí čelia dočasným ťažkostiam. Nedávno bola prijatá schéma podobná schéme Gefyra, ktorá sa zameriava na podnikateľské úvery pre malé a stredné podniky a profesionálov a prispeje k zmierneniu kaskádového efektu po skončení platnosti moratórií. Pretrvávajú však riziká horšieho než očakávaného vývoja, keďže časť nepriaznivého vplyvu na kvalitu aktív by sa mohla preniesť do druhej polovice roka 2021 alebo na začiatok roka 2022, a to najmä po ukončení rôznych programov štátnej pomoci. Z toho by mohli vyplynúť vyššie potreby v oblasti tvorby rezerv než tie, ktoré boli vytvorené doteraz, aby plne zodpovedali eventuálnemu vplyvu pandémie na úverové portfólio. Navyše, významný prílev nových nesplácaných úverov v ktoromkoľvek scenári stále poukazuje na potrebu zlepšenej vnútornej kapacity bánk z hľadiska životaschopnej dlhodobej reštrukturalizácie úverov, aby dokázali splniť ambiciózne ciele na zníženie objemu nesplácaných úverov.

Helénska rozvojová banka pokračuje v podpore úverov nielen prostredníctvom opatrení súvisiacich s pandémiou, ale aj pomocou nových iniciatív plánovaných na rok 2021. Fond podnikových záruk v rámci COVID-19 dokázal do konca marca poskytnúť úvery v objeme 5,4 miliardy EUR a od novej výzvy pre malé podniky a profesionálov sa očakáva, že pridá ďalších 0,4 miliardy EUR v nových úveroch. V rámci schémy TEPIX II sa do konca marca poskytli úvery v objeme takmer 2,6 miliardy EUR. Okrem toho prebiehajú diskusie o realizácii ďalších schém v priebehu roka, ktoré by sa zameriavali na malé a stredné podniky. Vďaka pozitívnemu vplyvu týchto podporných programov sa posilnil čistý objem úverov poskytovaných nefinančným korporáciám, ktoré aj naďalej zaznamenávajú rekordné 12-mesačné miery rastu, pričom vo februári 2021 dosiahli 10,3 %, pričom miery rastu sú vyššie pri veľkých podnikoch než pri malých a stredných podnikoch. Budúce ukončovanie opatrení štátnej podpory však môže ovplyvniť schopnosť bánk udržiavať v budúcnosti takéto vysoké úrovne úverového rastu. Náklady na úvery nefinančným korporáciám zostávajú stabilné na historicky najnižších úrovniach v prípade veľkých podnikov, zatiaľ čo pri menších

zodpovedajúce sekuritizáciám v objeme 16,3 miliardy EUR, pri ktorých sa využije aktuálne predĺženie a očakáva sa ich uzatvorenie v období od štvrtého štvrťroka 2021 do druhého štvrťroka 2022.

([15]) Pozastavením vynucovacích opatrení počas pandémie sa ovplyvnila schopnosť správcov aktív vymáhať poskytnuté úvery. Orgány posudzujú, či by bolo možné poskytnúť určitú flexibilitu vzhľadom na to, že v legislatívnom rámci sa predpokladajú opatrenia pre prípad, že by vymáhanie pohľadávok zaostávalo za prognózami v podnikových plánoch.

firmách sa zaznamenal malý nárast, čo vyjadruje zvýšené úverové riziko. V prípade čistých úverov domácnostiam sa aj naďalej vykazuje stabilná záporná 12-mesačná miera rastu (– 2,5 % vo februári 2021), a to napriek poklesu úrokových sadzieb bánk pre tento druh úverov.

Helénsky fond finančnej stability dokončil tretie hodnotenie predstavenstiev štyroch bánk so systémovým významom z hľadiska ich správy a riadenia. Nasledovať bude zoznam odporúčaní pre tieto banky. Nedávno prijatá zmena právneho predpisu zároveň umožní, aby sa fond ako súkromný investor podieľal na budúcich zvýšeniach základného imania bánk, v ktorých je akcionárom, pričom na začiatok ide o nedávno dokončené zvýšenie základného imania v jednej z bánk so systémovým významom. Očakáva sa, že ostatné kľúčové aspekty vrátane trvania činnosti fondu, jeho správy, osobitných práv, stratégie odpredaja a kritérií oprávnenosti pre pôsobenie v predstavenstvách bánk sa vyriešia spoločne do októbra 2021.